

KAS ja KUIDAS
SUUDAME MÕJUTADA
SPORDI
/loe spordiorganisatsioonide/
ARENGUT?

SPORDIKOOLITUSE ja –TEABE SIHTASUTUSE 2024 KEVADSEMINAR

26. märts 2024

Toomas Tõnise

Mõjud - sõltumata meie tegevusest

Rahvaarvuga seotud muutused

Erinevate kriisidega ja nende tagajärgedega seotud muutused

Majandusest/rahandusest tingitud muutused

Poliitilistest otsustest tingitud muutused

Meie ainus võimalus on, paraku,

kohaneda nende muutuste ja muutunud keskkonnaga

Mida tugevam on iga spordiorganisatsioon ja sport tervikuna, seda sujuvamalt kohanetakse muutustega

Rahvaarv Eestis ja noored nn spordiaktiivses ja arengueas

STAT AM RV021	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
vanus 5-9	66 360	63 600	62 090	61 780	61 210	61 820	62 850	64 380	65 530	67 729	70 313
vanus 10-14	95 940	88 780	81 160	74 430	69 710	65 000	62 260	60 810	60 500	59 913	60 377
vanus 15-19	102 580	102 720	102 680	101 660	98 420	93 980	87 180	79 750	73 180	68 634	64 021
vanus 20-24	97 620	98 550	99 070	98 770	98 510	99 560	100 160	100 710	100 000	96 669	92 203
kokku	362 500	353 650	345 000	336 640	327 850	320 360	312 450	305 650	299 210	292 945	286 914

STAT AM RV021	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
vanus 5-9	73 072	74 943	76 592	76 861	75 839	74 176	72 778	71 491	71 352	74 693	
vanus 10-14	61 283	62 939	64 250	66 559	69 351	72 512	74 689	76 659	76 913	79 583	
vanus 15-19	61 311	59 842	59 938	59 546	60 173	61 227	62 917	64 309	66 578	72 125	
vanus 20-24	85 651	78 493	74 489	70 389	66 593	64 692	63 051	62 518	62 027	64 477	
kokku	281 317	276 217	275 269	273 355	271 956	272 607	273 435	274 977	276 870	290 878	

Rahvaarv Eestis ja noored nn spordiaktiivses ja arengueas

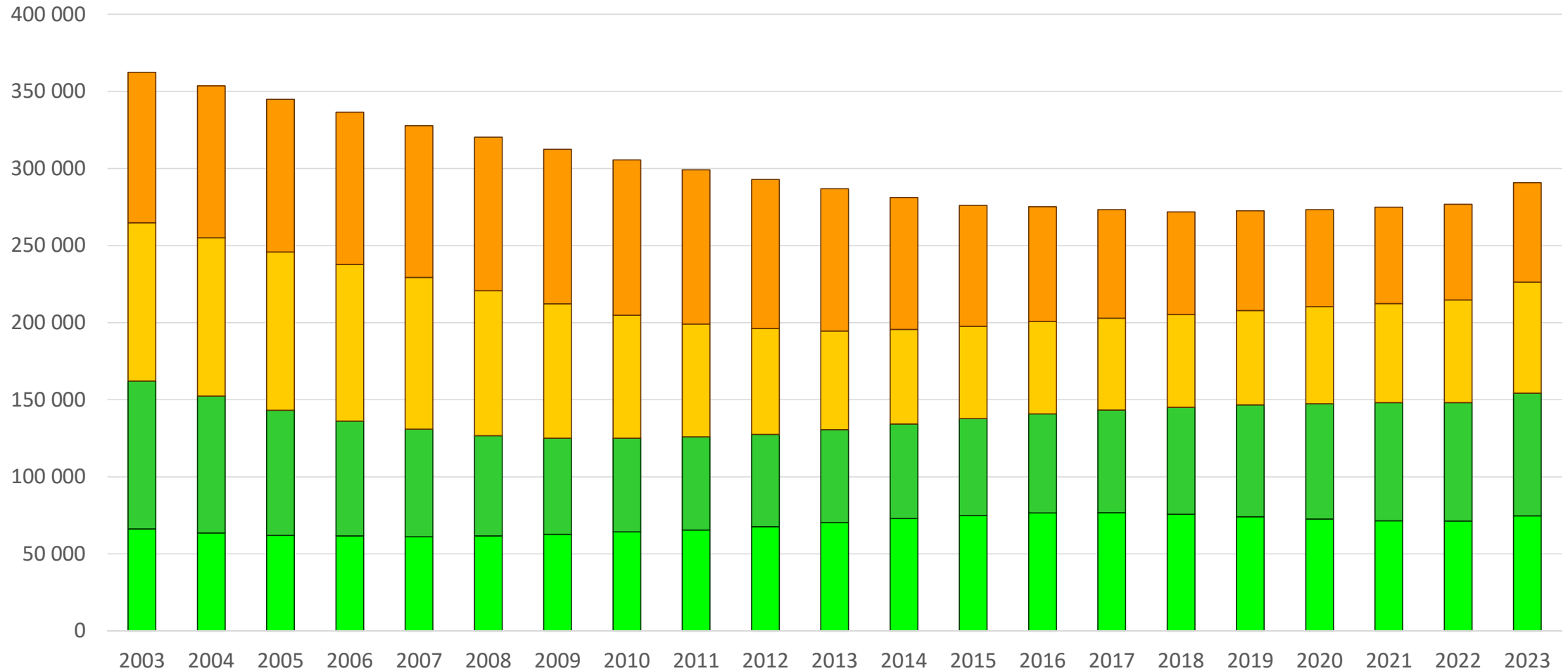
STAT-AM RV021 vanused 5-24

vanus 5-9

vanus 10-14

vanus 15-19

vanus 20-24

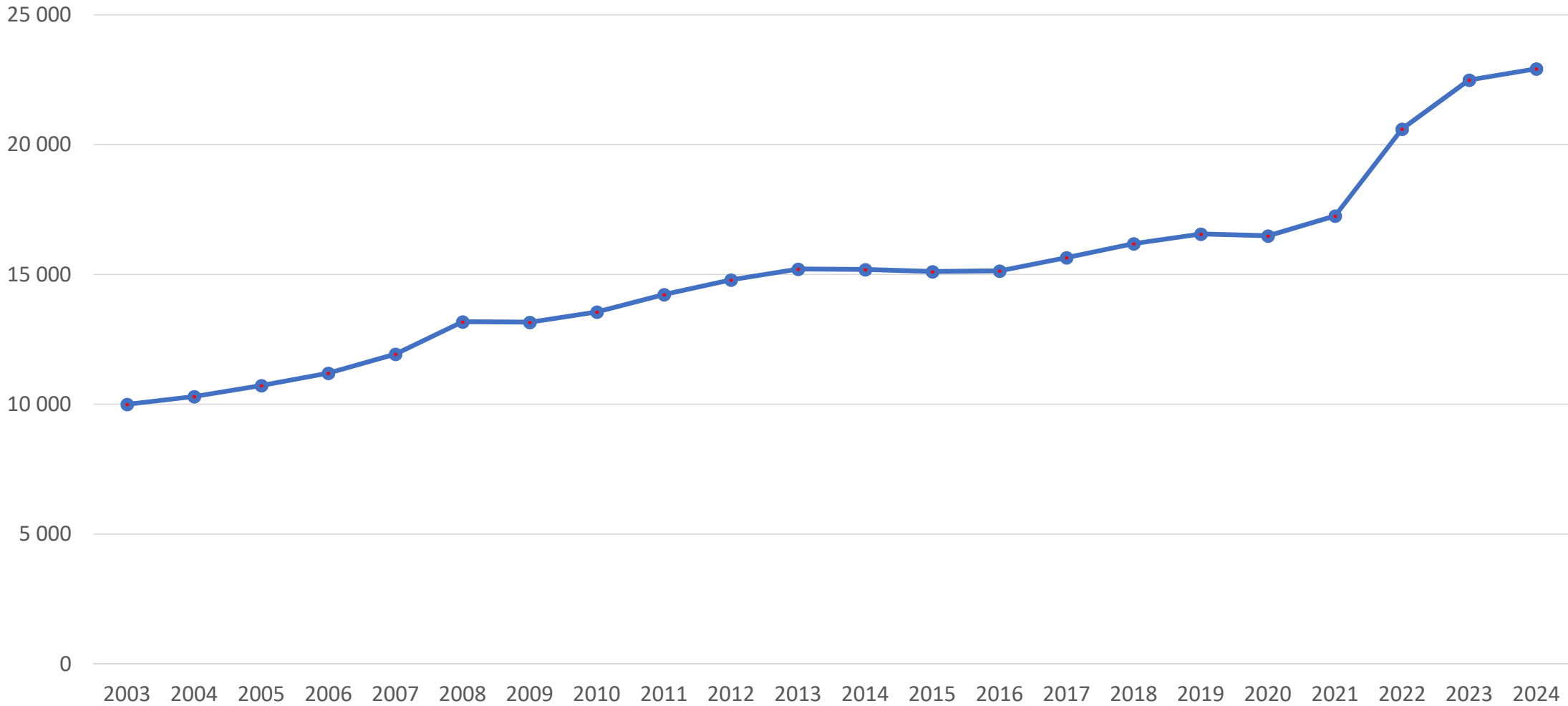

Ostujõud ehk raha väärtus

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ostujõud €	10 000	10 305	10 727	11 202	11 940	13 179	13 167	13 559	14 234	14 794	15 207
kallim	1,00	1,03	1,04	1,04	1,07	1,10	1,00	1,03	1,05	1,04	1,03
kumulatiivselt	1,00	1,03	1,07	1,12	1,19	1,32	1,32	1,36	1,42	1,48	1,52
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ostujõud €	15 190	15 115	15 138	15 655	16 192	16 562	16 489	17 255	20 603	22 488	22 924
kallim	1,00	1,00	1,00	1,03	1,03	1,02	1,00	1,05	1,19	1,09	1,02
kumulatiivselt	1,52	1,51	1,51	1,57	1,62	1,66	1,65	1,73	2,06	2,25	2,29

Ostujõud ehk raha väärtus / ehk kui palju tuleb rohkem maksta

Ostujõud €

Arengu mõjutamine – Avalik sektor ja spordiorganisatsioonid

ÜHISED EESMÄRGID (Spordiseadus, Sport 2030, Eesti Spordi Harta)

KOOSTÖÖ ja TÖÖJAOTUS:

Avalik sektor –

tingimuste loomine:

seadusloome

subsideerimine

sporditaristu

koolitus ja tunnustamine

Spordiorganisatsioonid -

inimeste eneserealiseerimise võimaldamine,
tegevuste turvaline korraldamine,
toimiva ja kaasava organisatsiooni kujundamine,
huvide kaitse

Arengud uuel ajal

1989 – 1990ndate esimene pool:

- Spordialakesksel korraldusel ja vabal ühinemisel põhineva spordikontseptsiooni heakskiitmine Eesti Olümpiakomitee ja Eesti Spordi Keskliidu tegevuse taastamine;
- Spordiliitude (taas)loomine, spordiklubide asutamine ja liikmelisuse võrgustiku tekkimine;
- Eesti spordiorganisatsioonide (taas)lülitamine rahvusvaheliste liitude liikmeskonda;
- Eesti sportlaste ja võistkondade (taas)osalemine OM ja teistel rahvusvahelistel tiitlivõistlustel;
- NSV perioodi spordiühingute ümberkujunemine Eesti spordiühendusteks;
- Spordi rahalise toetamise reeglistike loomine;
- Spordiobjektide taasriigistamine ja erastamine;
- Maksuseaduste vastuvõtmine Riigikogus;
- Spordistatistika aluste loomine ja andmete kogumine Eesti Statistikaameti poolt;
- Haridusministeeriumi ja spordikomitee spordikoolide muutmine KOV spordikoolideks;
- Eesti NSV LNSK ja TSIK-i baasil Eesti Spordigümnaasiumi (ESG) loomine;
- Spordiaasta piduliku lõpetamise ja tänuürituse traditsiooni taastamine ESK ja EOK poolt;

Arengud uuel ajal

1990ndate teine pool

- MTÜ seaduse vastuvõtmine ja spordiorganisatsioonide kandmine MTÜ ja SA registrisse;
- Kultuurkapitali ja selle kehakultuuri ja spordi sihtkapitali loomine;
- Hasartmängumaksu seadusega spordi toetamise protsendi kehtestamine;
- Spordiseaduse vastuvõtmine Riigikogus;
- Eesti Spordi Nõukogu rakendamine;
- Riiklike spordipreemiate ellukutsumine ja riiklike spordistipendiumite maksmisega alustamine;
- Kultuuriministeeriumi, Eesti Spordi Keskliidu ja Eesti Olümpiakomitee koostöö ja ühistegevus;
- Spordi keskorganisatsioonide ja keskvalitsuse rollijaotuse ning koostöö paranemine;
- Spordisponsorluse aluste ja praktika loomine;
- Spordimeditsiini Sihtasutuse loomine Eesti Olümpiakomitee ja Eesti Spordi Keskliidu poolt;
- Noorsportlaste tervisekontrolli süsteemi loomine;
- Süvenev r/v koostöö, EST esindajate valimine r/v org-de juhatustesse, EST r/v korraldajana;
- Venemaa majanduskriisi mõju ka Eestis 1998-1999

Arengud uuel ajal

2000ndate esimene pool

Riiklikul tellimusel põhineva Audentese Spordikooli loomine Tallinnas ja Otepääl;
ESK ja EOK noorte spordikoolituse programmide käivitamine koostöös haridusministeeriumiga;
Haridusministeeriumi ja EOK haridusstipendiumid tippportlastele;
Paljude KOV spordikoolide tegevuse üleandmine spordiklubidele, eelkõige Tartus ja Tallinnas;
Spordiklubide tegevuse hoogne areng, harrastajate, personali ja rahade märgatav kasv;
Eesti Olümpiakomitee ja Eesti Spordi Keskliidu ühinemine katusorganisatsiooniks;
Hasartmängumaksu sporditoetuste osaline suunamine EOK-le olümpiaettevalmistuseks;
EOK ja spordiliitude koostöölepingud, kus kirjati toetused ja vastastikused kohustused;
OM EVP toetused ka treeneritele, spordimeditsiinile ja anti-dopingutegevusele;
Treenerite kutsequalifikatsioonisüsteemi väljatöötamine ja kutseandmise käivitamine;
15. Euroopa Spordikonverentsi ja EOC presidentide/peasek. seminari korraldamine Tallinnas;
Spordikoolituse ja -Teabe Sihtasutuse asutamine Eesti Vabariigi (HTM kaudu) ja EOK poolt;
Spordiseaduse (2.) vastuvõtmine Riigikogus, sh olümpiavõitjate riikliku toetuse sisseviimine;
EOK üllitas Spordilehe ning alustas spordiraamatute kirjastamist (Olümpiavõitjad, suurkujud);
Eesti liitumine Euroopa Liiduga;

Arengud uuel ajal

2000ndate teine pool

Regulaarsete treenerite tasemekoolituse kursuste käivitamine kõrgkoolide juures;

Sihtasutuse Eesti Antidoping asutamine EOK poolt;

Eraõigusliku andmekogu Eesti Spordiregister algatamine EOK poolt;

OM medalivõitjate ning r/v tiitlivõistluste medalivõitjate ühtse preemiasüsteemi loomine;

Ülemaailmse majandussurutise mõju ka Eestis 2009-2010

Arengud uuel ajal

2010ndate esimene pool

EOK läks tippsportlaste toetamisel stipendiumitelt üle sportlaselepingutele;

EOK algatusel loodud Eesti Spordiregister arendati riiklikuks andmekoguks;

Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030 ühine väljatöötamine ja kinnitamine Riigikogus;

Maksuvabade stipendiumite väärkasutamine spordiklubides treenerite tasustamisel ning sellele järgnenud poliitilised otsused ja korralduslikud sammud treenerite tööjõukulude toetusmeetme loomiseks;

Treenerite tööjõukulude toetuse rakendamine;

Dopingurikkumised Eesti spordis, tippspordi mainekriis;

Arengud uuel ajal

2010ndate teine pool

Sihtasutuse Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseum asutamine EOK ja Kultuuriministeeriumi poolt;

Sportlasestipendiumi ja sportlasetoetuse rakendamine uutel aluspõhimõtetel;

Noorsportlaste tervisekontrolli aluste uuendamine;

Noorte huvihariduse ja huvitegevuse toetused KOV-idele;

Spordialaliitude riigieelarvelised toetused EOK kaudu:

Jõulisemad toetused r/v võistluste korraldamiseks Eestis;

Tehvandi ja Kääriku spordikeskuse hoogne arendamine;

KOV investeeringute oluline kasvatamine Kultuuriministeeriumi eelarvest;

Team Estonia kontseptsiooni süünd ja tegevuse käivitamine

Suurem tähelepanu väärkäitumise juhtumitele Eesti spordis;

Arengud uuel ajal

2020ndate esimene pool

Audentese Spordikooli hankelepingu uuendamine ja suurendamine;

Eesti Antidopingu ja Spordieetika sihtasutuse asutamine EOK poolt;

Sihtasutuse Liikumisharrastuse kompetentsikeskus asutamine EOK poolt;

EOK algatused spordivaidluste lahendamise korra ja institutsioonide loomiseks;

Eesti Spordi Harta uuendamine;

Ülemaailmse koroonaviiruse mõju ka Eestis 2020-2021;

Venemaa Ukrainavastase sõja mõju ka Eestis 2022-2024;

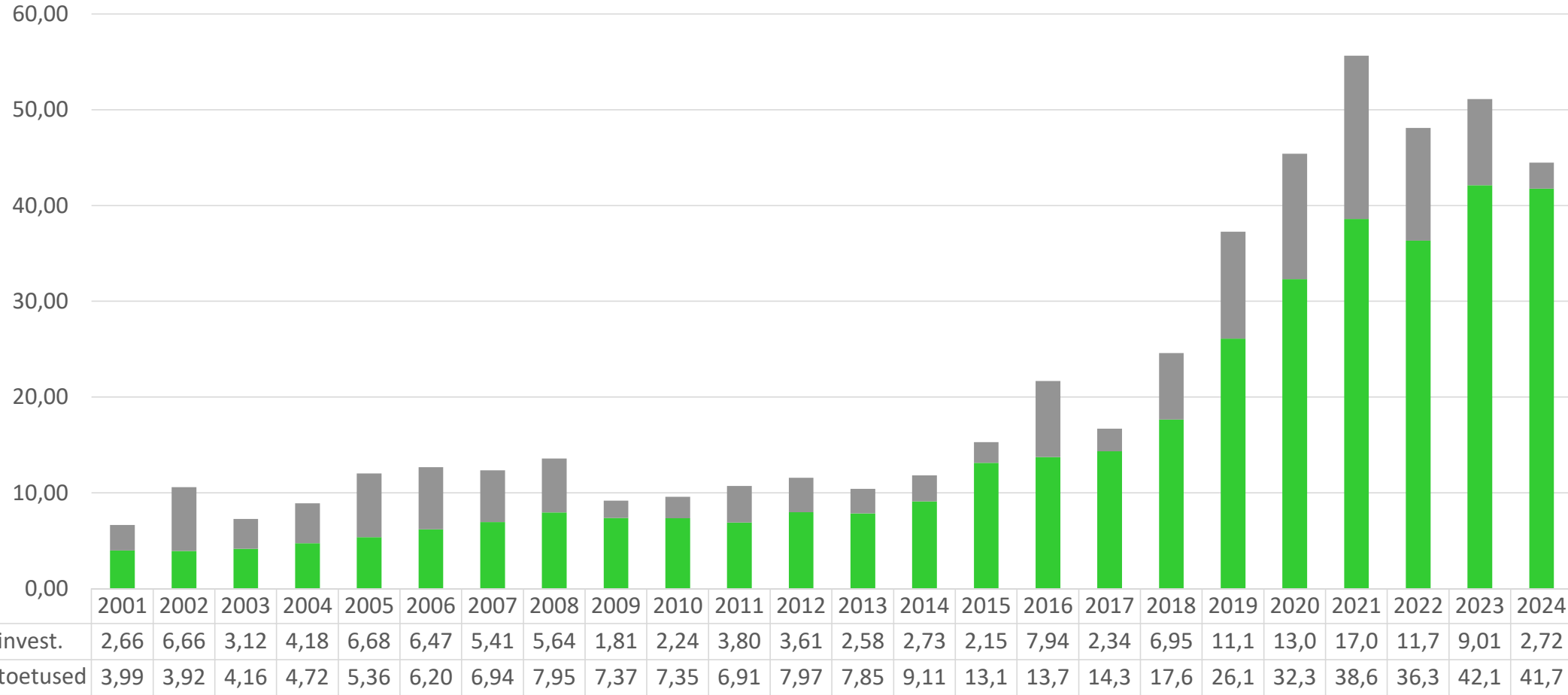
Jätkuv tähelepanu väärkäitumise juhtumitele Eesti spordis;

Mõõdetav raha sporti – avalik sektor

KuM kaudu rahad SPORTI

KuM toetused

KuM invest.

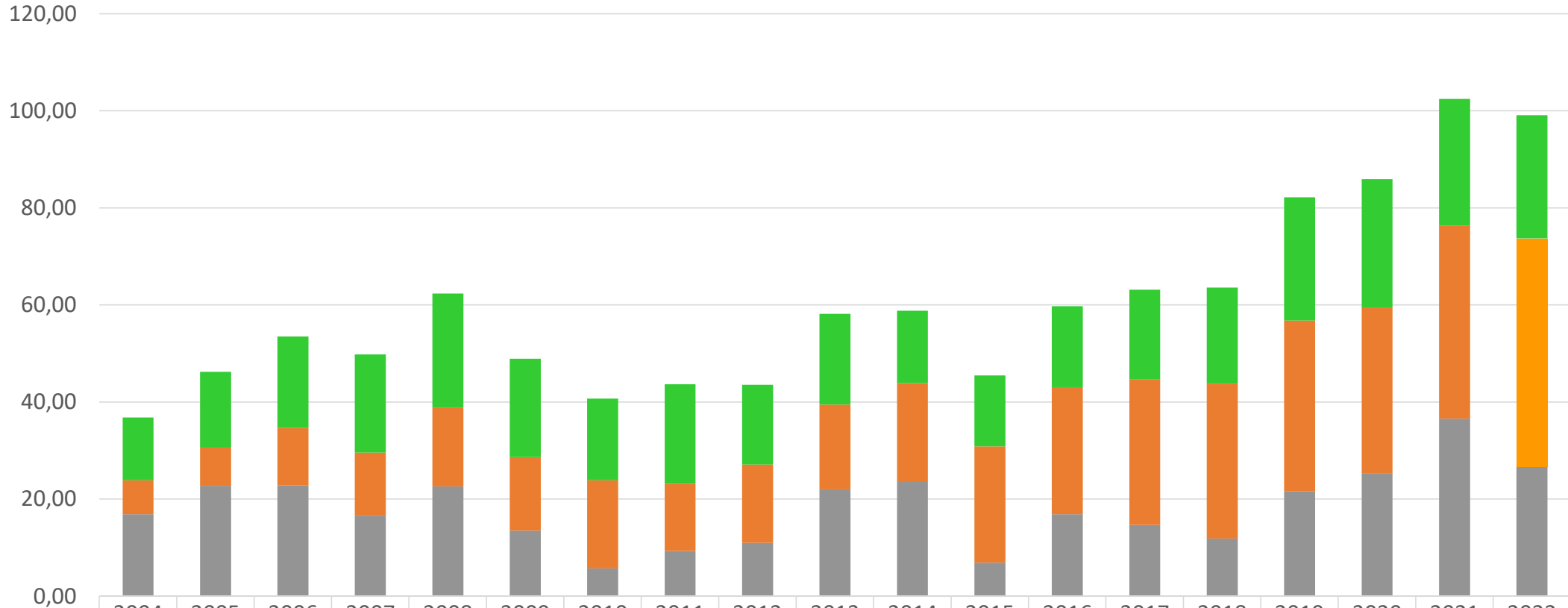
Mõõdetav raha sporti – avalik sektor

KOV rahad SPORTI

■ Investeering

■ Ülalpidam.

■ Spordikulu

■ Spordikulu	12,97	15,58	18,85	20,23	23,55	20,24	16,85	20,47	16,43	18,71	14,93	14,57	16,69	18,51	19,81	25,37	26,44	26,05	25,40
■ Ülalpidam.	6,98	7,88	11,81	12,98	16,17	15,15	18,13	13,90	16,17	17,44	20,35	24,00	26,14	29,97	31,92	35,19	34,16	39,79	47,04
■ Investeering	16,91	22,75	22,85	16,63	22,63	13,54	5,77	9,33	11,00	22,05	23,56	6,91	16,93	14,70	11,89	21,65	25,37	36,62	26,71

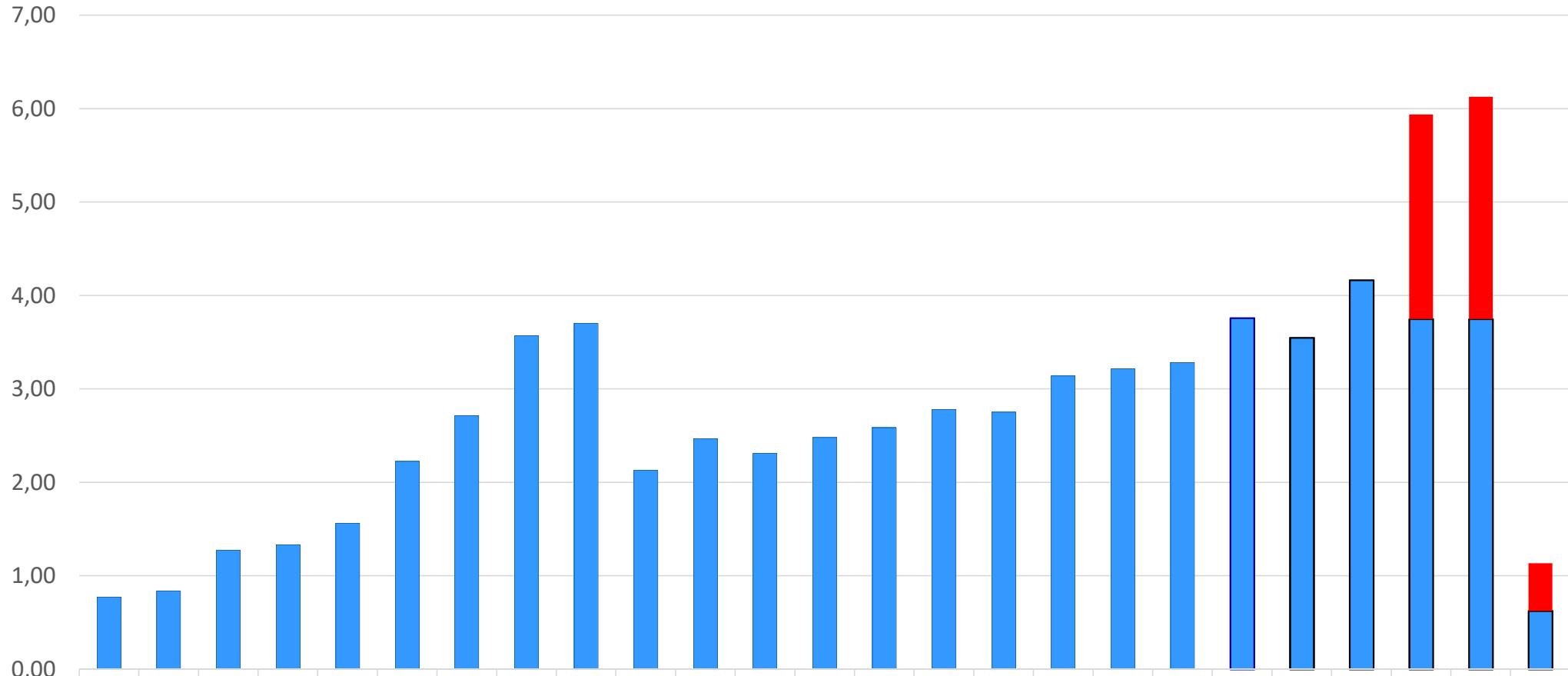

Mõõdetav raha sporti – avalik sektor (NB! alates 2019 KuM rahade sees)

Hasartmängumaksust SPORTI

■ Spordile

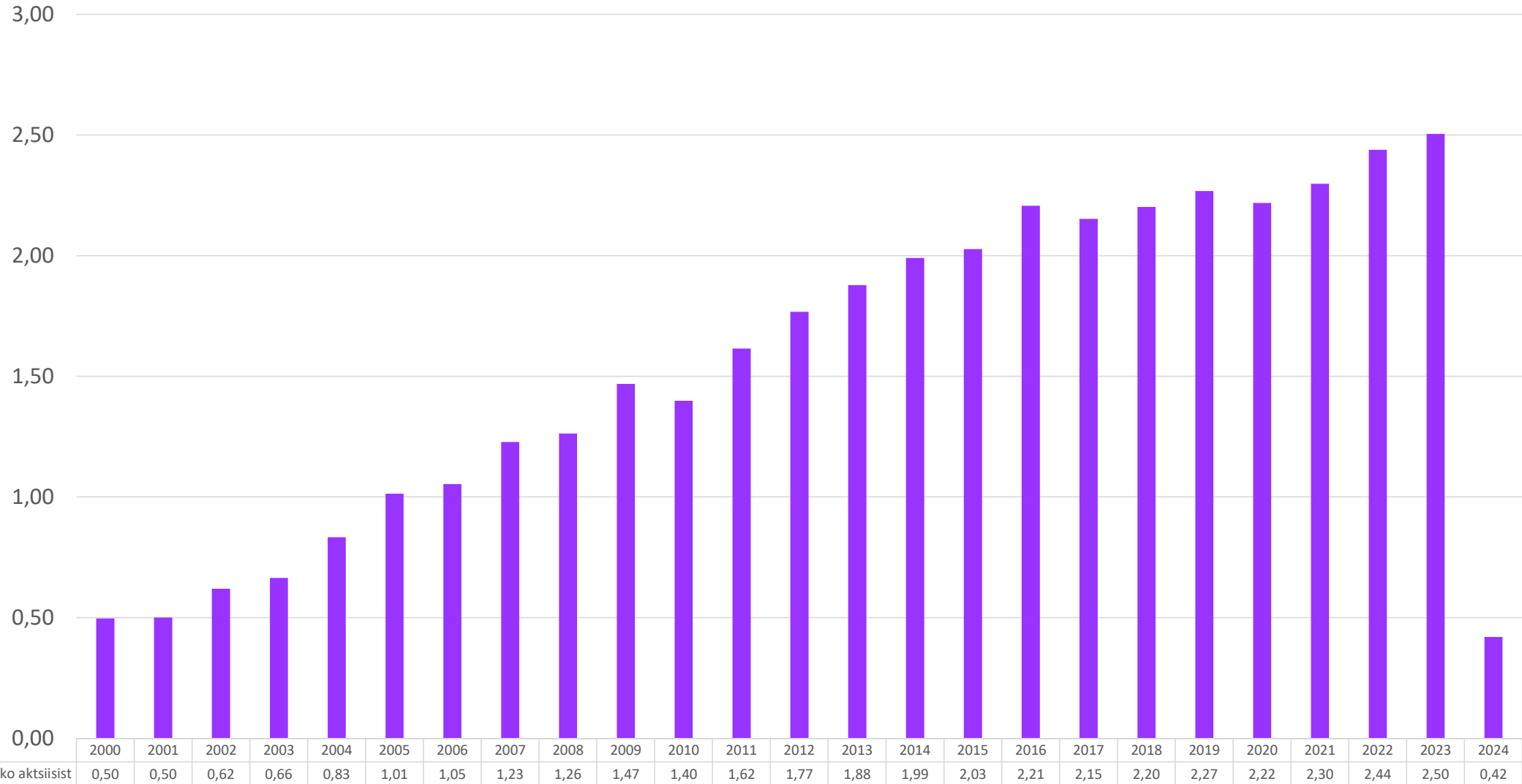
■ vähendatud

■ vähendatud	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,19	2,38	0,51	
■ Spordile	0,77	0,84	1,27	1,33	1,56	2,22	2,71	3,57	3,70	2,13	2,47	2,31	2,48	2,58	2,78	2,75	3,14	3,21	3,28	3,76	3,55	4,17	3,75	3,75	0,62

Mõõdetav raha sporti – avalik sektor

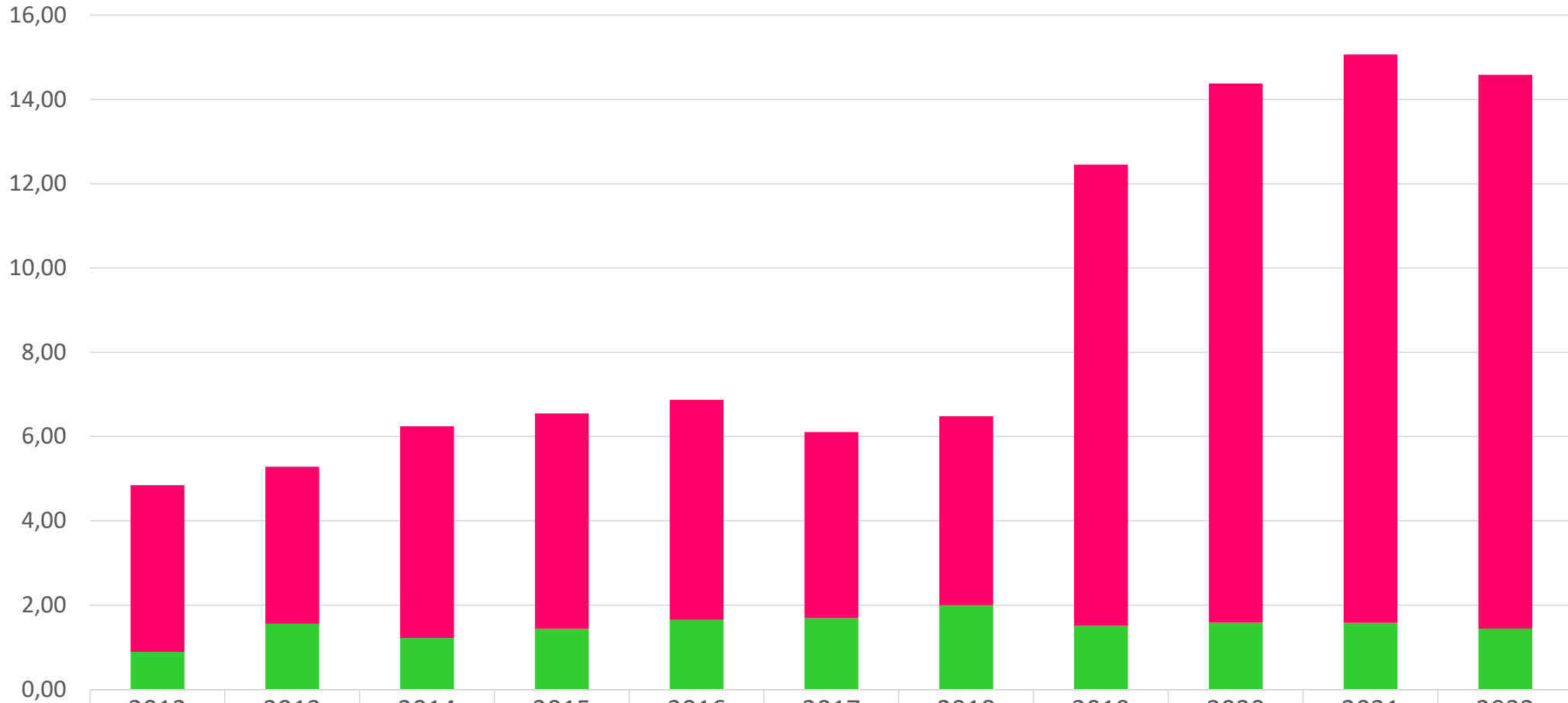
tubak*alko aktsiisist KULKA-le SPORTI

Mõõdetav raha sporti – erasektor

EOK rahad era- ja avalikust sektorist (MAA, EOK)

■ erasektor M € ■ avalik sektor M €

■ avalik sektor M €

3,96

3,73

5,02

5,11

5,22

4,41

4,49

10,94

12,80

13,49

13,14

■ erasektor M €

0,89

1,56

1,22

1,44

1,65

1,70

2,00

1,51

1,59

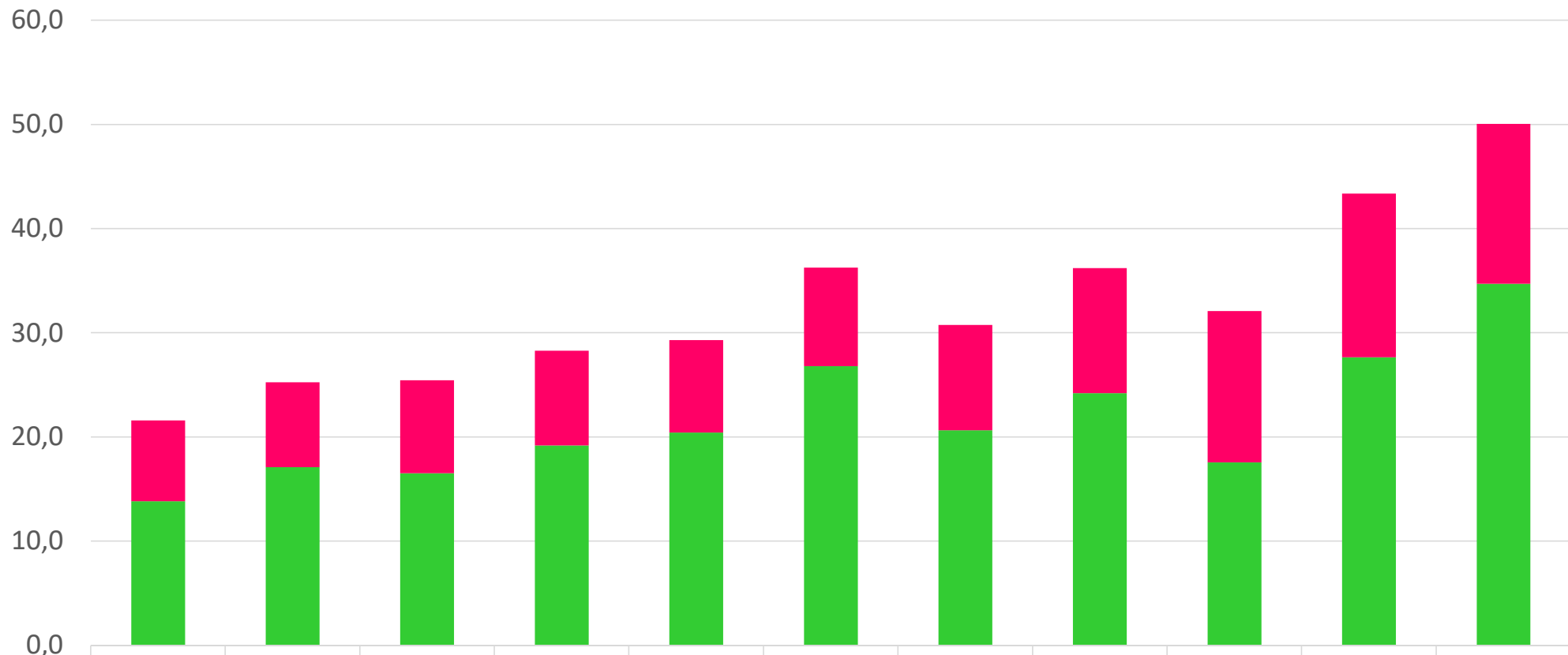
1,58

1,45

Mõõdetav raha sporti – erasektor

Spordialaliitude rahad era- ja avalikust sektorist (MAA, SKT SA)

■ erasektor M €   ■ avalik sektor M €

■ avalik sektor M €

7,8

8,1

8,9

9,1

8,9

9,4

10,1

12,0

14,5

15,7

15,4

■ erasektor M €

13,8

17,1

16,5

19,2

20,4

26,8

20,7

24,2

17,6

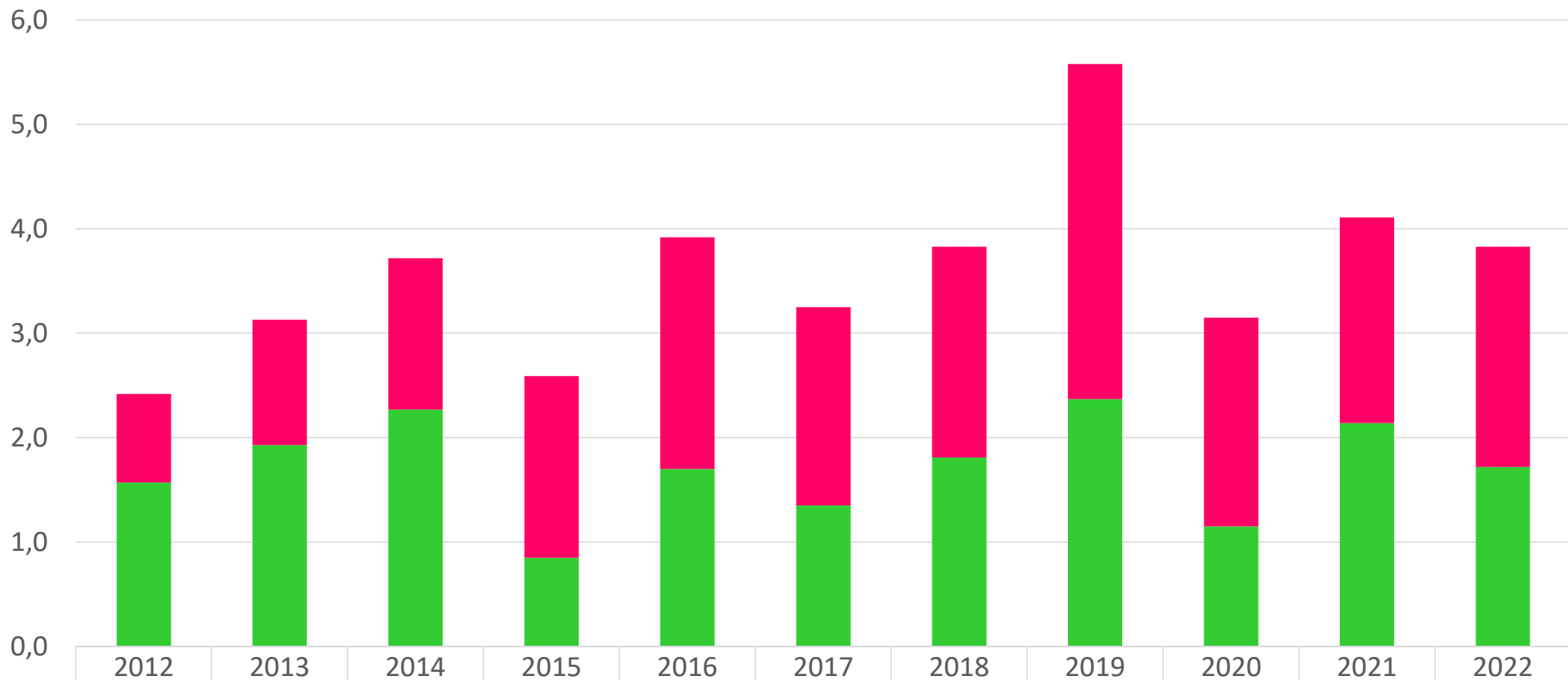
27,7

34,7

Mõõdetav raha sporti – erasektor

Spordiühenduste (EOK) rahad era- ja avalikust sektorist (MMA, SKT SA)

■ erasektor M €   ■ avalik sektor M €

■ avalik sektor M €

2012

2013

2014

2015

2016

2017

2018

2019

2020

2021

2022

1,6

1,9

2,3

0,9

1,7

1,4

1,8

2,4

1,2

2,1

1,7

0,9

1,2

1,5

1,7

2,2

1,9

2,0

3,2

2,0

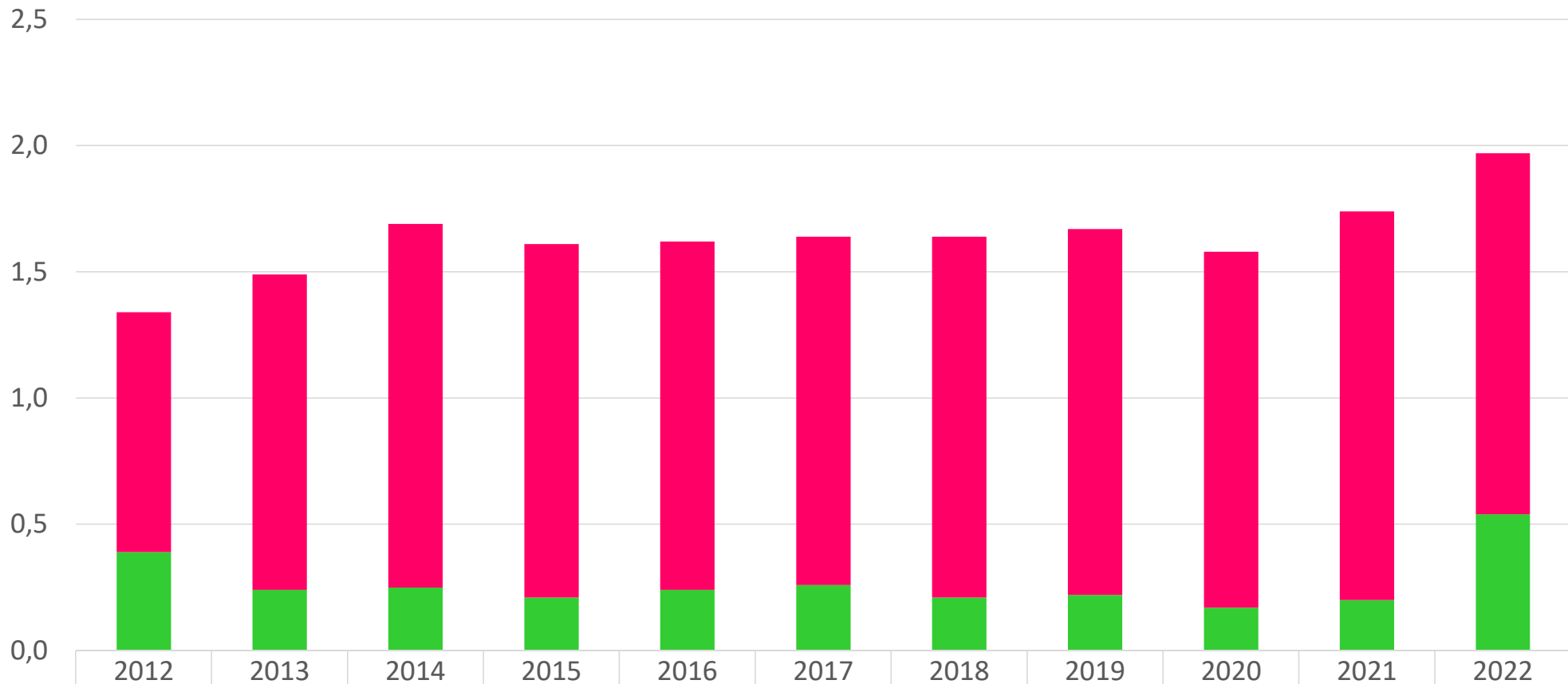
2,0

2,1

Mõõdetav raha sporti – erasektor

Maakonna- ja linnaliitude rahad era- ja avalikust sektorist (MAA, SKT SA)

■ erasektor M €   ■ avalik sektor M €

■ avalik sektor M €

1,0

1,3

1,4

1,4

1,4

1,4

1,4

1,5

1,4

1,5

1,4

■ erasektor M €

0,4

0,2

0,3

0,2

0,2

0,3

0,2

0,2

0,2

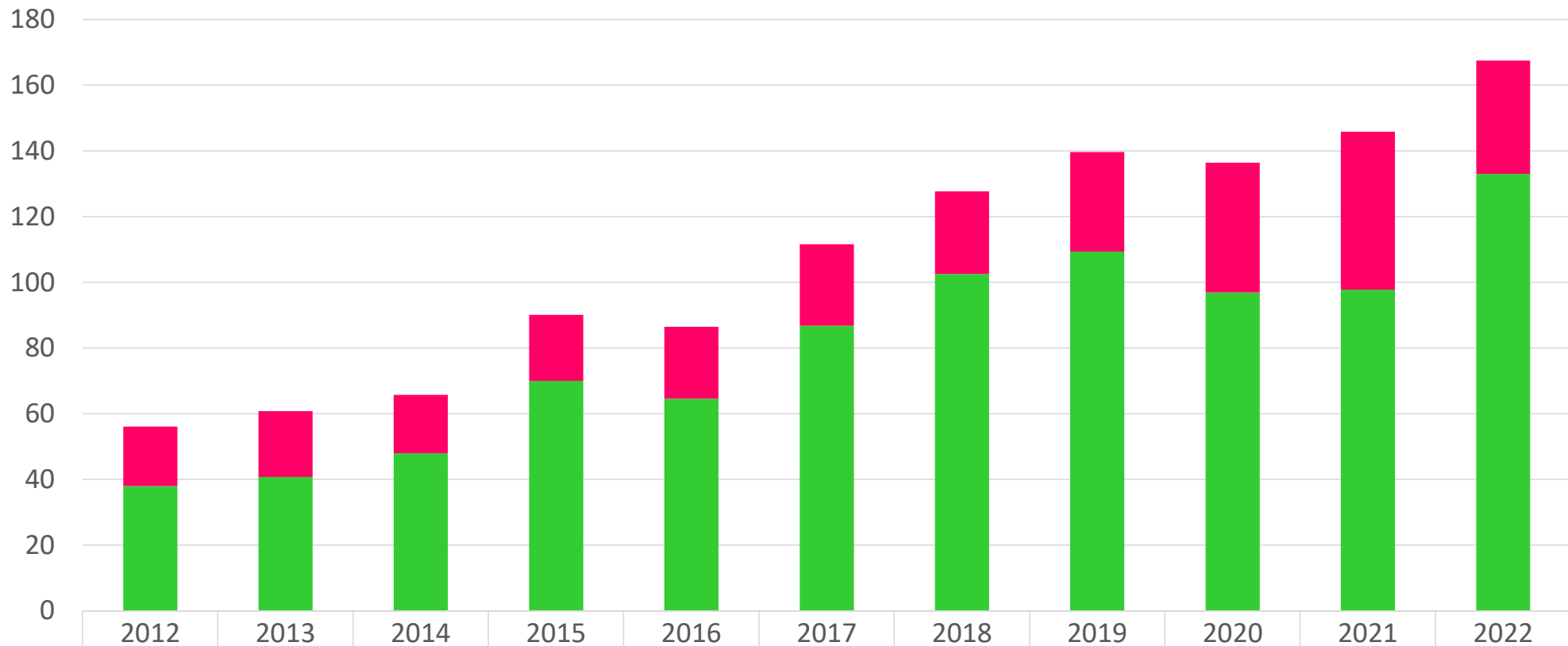
0,2

0,5

Mõõdetav raha sporti – erasektor

Spordiklubide rahad erasektorist ja avalikust sektorist (MAA ja ESR)

erasektor M €   avalik sektor M €

avalik sektor M €

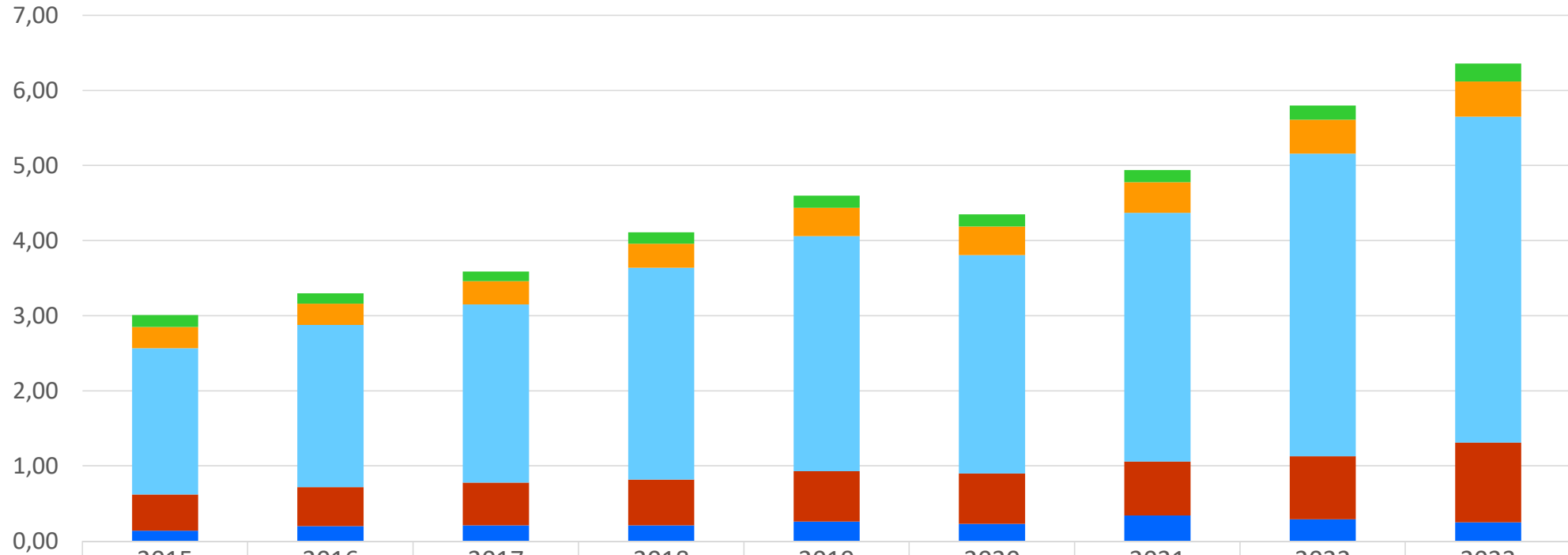
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
avalik sektor M €	18	20	18	20	22	25	25	30	40	48	35
erasektor M €	38	41	48	70	65	87	103	109	97	98	133

erasektor M €

Spordiorganisatsioonid - maksumaksjad

Tööjõumaksud EOK võrgustiku poolt

■ EOK
 ■ EOK SA-d
 ■ Spordialaliidud
 ■ Spordiühendused
 ■ Piirk. Liidud

■ Piirk. Liidud	0,16	0,14	0,13	0,15	0,16	0,16	0,16	0,19	0,24
■ Spordiühendused	0,28	0,28	0,31	0,32	0,38	0,38	0,41	0,45	0,47
■ Spordialaliidud	1,95	2,16	2,37	2,82	3,13	2,91	3,31	4,03	4,34
■ EOK SA-d	0,48	0,52	0,57	0,61	0,67	0,67	0,72	0,84	1,06
■ EOK	0,14	0,20	0,21	0,21	0,26	0,23	0,34	0,29	0,25

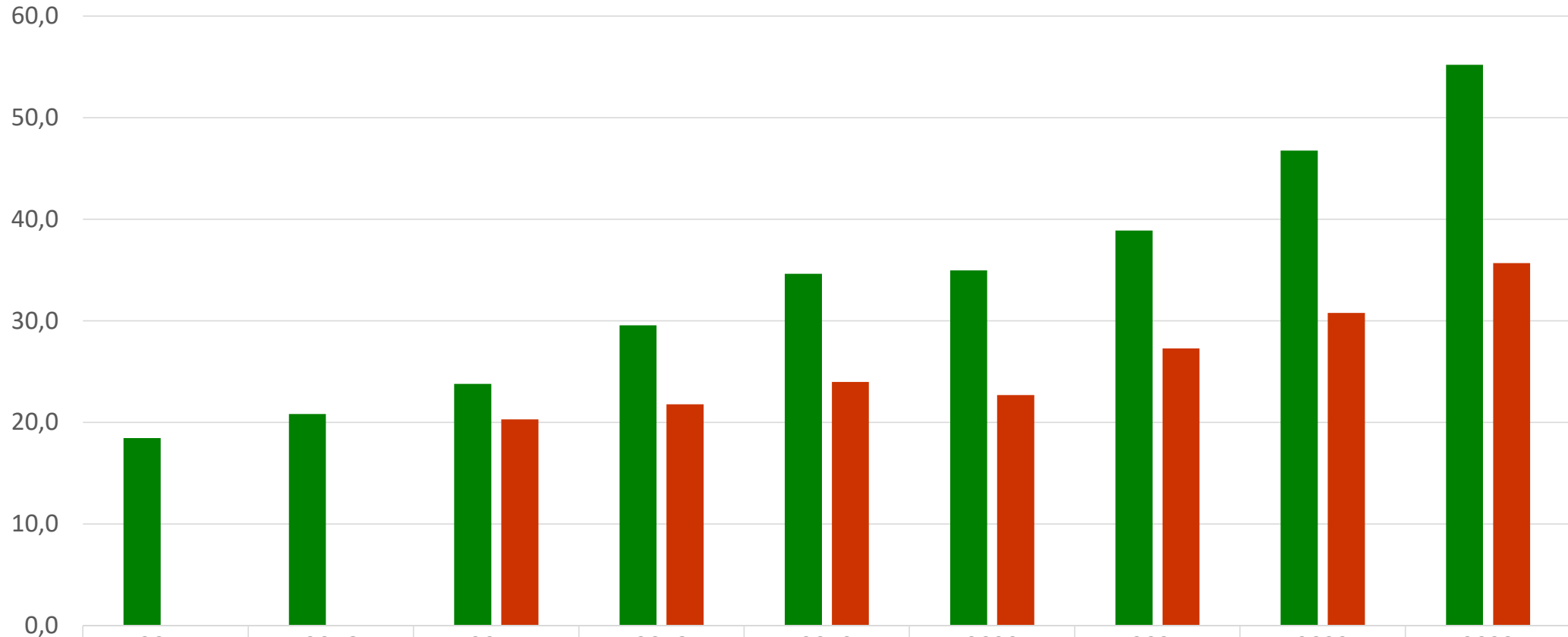

Spordiorganisatsioonid - maksumaksjad

Spordiorganisatsioonid - tööjõumaksud

■ Kanne ESR-s

■ EMTAK 931

■ Kanne ESR-s

■ EMTAK 931

2015

2016

2017

2018

2019

2020

2021

2022

2023

18,5

20,8

23,8

29,6

34,6

35,0

38,9

46,8

55,2

20,3

21,8

24,0

22,7

27,3

30,8

35,7

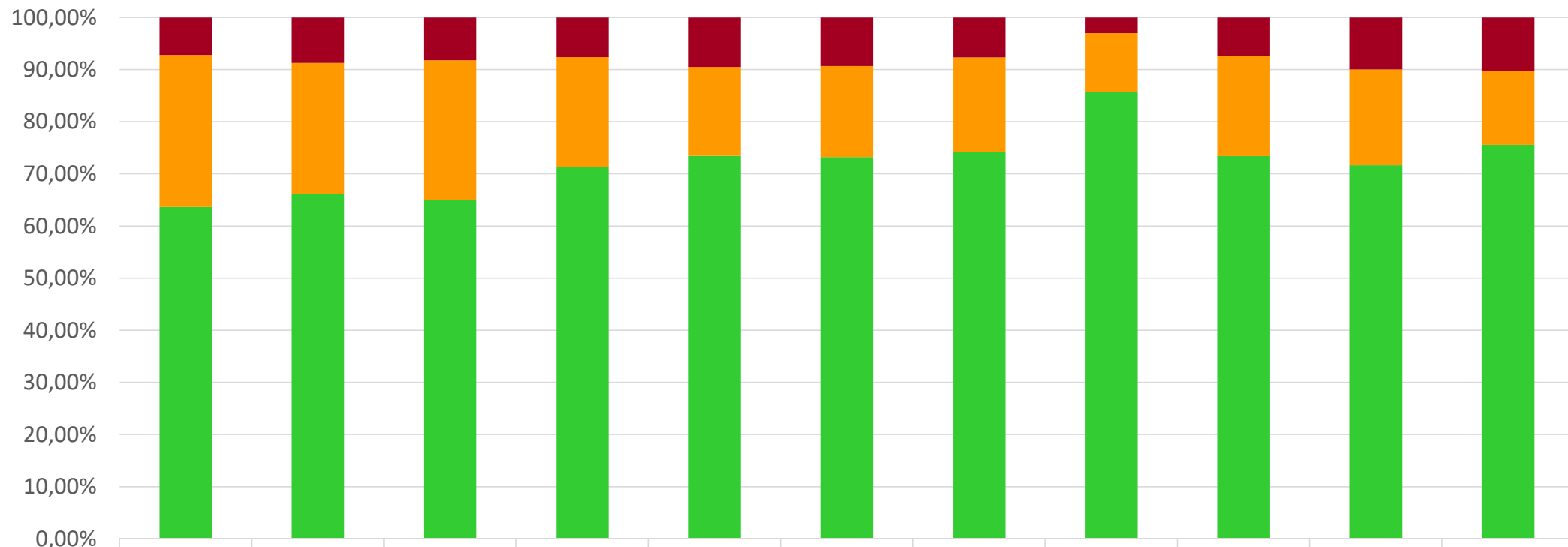
Spordiorganisatsioonid – aruannete esitajad

MAA esitamine

■ esitas tähtajal

■ esitas hilinenult

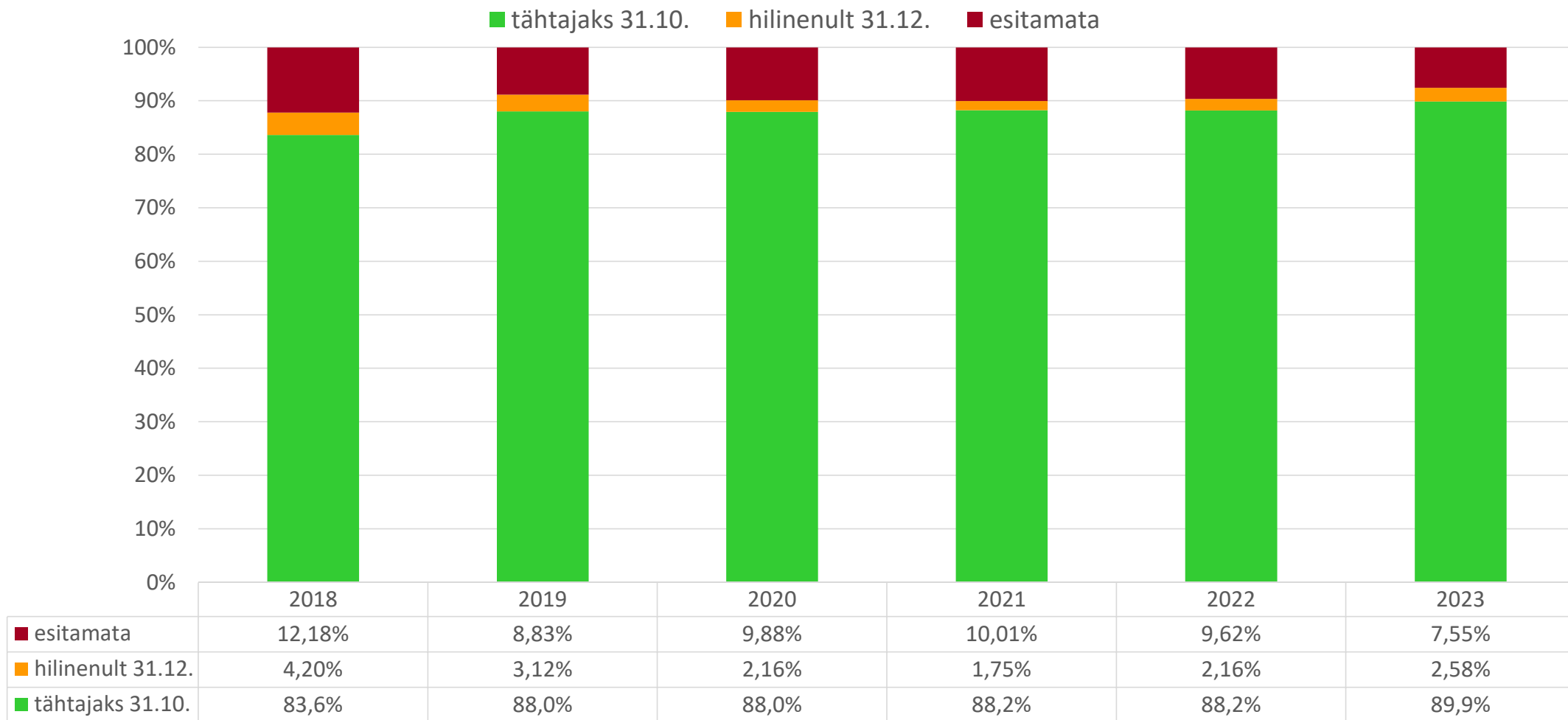
■ ei esitanud

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
■ ei esitanud	7,18%	8,72%	8,21%	7,61%	9,50%	9,29%	7,63%	3,01%	7,43%	9,97%	10,20%
■ esitas hilinenult	29,14%	25,12%	26,78%	21,00%	17,01%	17,45%	18,16%	11,31%	19,14%	18,35%	14,20%
■ esitas tähtajal	63,68%	66,17%	65,00%	71,38%	73,49%	73,25%	74,21%	85,68%	73,43%	71,68%	75,61%

Spordiorganisatsioonid – aruannete esitajad

ESR andmete uuendamine

Spordiorganisatsioonid TULUMAKSU soodusnimekirjas

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	01.03. 2024
TMIN-s MTÜ-d	1 524	1 569	1 599	1 639	1 670	1 721	1 763	1 804	1 827	1 866	1 930	1 944
Sh SPORT	565	582	587	594	600	611	627	643	641	645	649	651
%	37,07%	37,09%	36,71%	36,24%	35,93%	35,50%	35,56%	35,64%	35,08%	34,57%	33,63%	33,49%
TMIN-s SA-d	189	202	197	197	199	205	212	215	219	223	223	225
Sh SPORT	10	10	9	11	12	12	13	12	11	11	11	11
%	5,29%	4,95%	4,57%	5,58%	6,03%	5,85%	6,13%	5,58%	5,02%	4,93%	4,93%	4,89%

PÕHIKIRJAD – kiire pilk: SPORDIALALIIDUD

Analüüsisin äriregistrisse kantud spordialaliitude põhikirju.

By book peaksid spordialaliitude põhikirjad lähtuma:

MTÜ seadusest

ja **Spordiseadusest**

§ 4. Spordiorganisatsioonid

Spordiorganisatsioonid käesoleva seaduse mõistes on:

3) spordialaliit – spordiala harrastavate spordiklubide üleriigiline ühendus, kes spordiala rahvusvahelise spordialaliidu ning rahvusliku olümpiakomitee liikmena spordiala esindab ja kellel on ainuõigus korraldada üleriigilisi meistrivõistlusi ning anda vastavaid tiitleid;

PÕHIKIRJAD – kiire pilk: SPORDIALALIIDUD

MTÜ seadus seab põhikirjale rida täitmisele kuuluvaid tingimusi:

§ 7. Põhikiri

(1) Mittetulundusühingu põhikiri peab olema kirjalik. Põhikirjas tuleb märkida:

....

4) mittetulundusühingu liikmeks vastuvõtmise ning mittetulundusühingust väljaastumise ja väljaarvamise tingimused ja kord;

....

8) üldkoosoleku kokkukutsumise tingimused ja kord, samuti otsuste vastuvõtmise kord;

8¹) juhatuse liikmete arv või nende ülem- ja alammäär;

9) mittetulundusühingu vara jaotus ühingu lõpetamise korral;

PÕHIKIRJAD – kiire pilk: SPORDIALALIIDUD

Tähelepanekud:

- * Liikmete vastuvõtmise kord
väga korrektset sätetatud. NB! kui kirjamata, rakendub MTÜ seaduse säte. puudub Amburite L-l; organ määramata Jäähokiföd.-l
- * Juhatuse liikmed
MTÜ seaduse säte: § 7. (1) 8¹) = juhatuse liikmete arv või alam- ja ülempiir siin lahknevusi enam:
Amburite L. – puudub, Jalgratturite L. – vähemalt ..., Judoliit – vähemalt ..., Kabeliit – kuni ..., Karate F.- kuni ..., Ratsasp. – vähemalt ..., Samboliit – vähemalt...
Vibuliit – vähim arv ..., Võimlemisliit – vähim arv ....
- * Liidu liikmed (SpS nõue klubid SpS tähenduses)
10 spordialaliidul füüsilisest isikust liikmed:
allveesp., cheerlead., curling, kelgusp., muay thai, ragbi, squash, taekw. L., tõstesp. ja võiml.

PÕHIKIRJAD – kiire pilk: SPORDIALALIIDUD

Paljudes põhikirjades eksitav säte:

„Klubide liikmed saavad kuuluda Liitu ainult klubi kaudu“

Ilmselge allikas 1997.a. ESK poolt koostatud liitude näidispõhikiri:

Liitude liikmesklubide liikmed saavad kuuluda liitu ainult oma klubi kaudu.

Kokku selliseid sätestusi 23 spordialaliidu põhikirjas

Hea eeskuju ja näide

Eesti Ratsaspordi Liidu põhikiri:

3.2. Füüsilised isikud võtavad ERL tegevusest osa ERL liikmeks oleva isiku kaudu.

PÕHIKIRJAD – kiire pilk: SPORDIALALIIDUD

Enamus spordialaliite on üldkoosolekule seadnud kvooruminõude 50%+1 liige

Paaril liidul 1/3+1, kolmel liidul 2/3+1 ja ühel liidul 3/4.

Kõigil otsuste langetamisel lihthäälteenamus.

Enamusel valib üldkoosolek presidendi ja juhatuse liikmed.

Osadel valib üldkoosolek juhatuse, kes valib/nimetab presidendi.

Mõnel kinnitatakse juhatus üldkoosolekul presidendi ettepanekul.

Mõnel puudub presidendi/esimehe institutsioon.

Mõnel on välistatud *Proxy voting*, mõnel piiratud ühe volitusega.

Võtke, palun, see kiiranalüüs huvitavaks teadmiseks, kuid pidage oluliseks:

Põhikirja perioodilist ülevaatamist!